

[Finansministeren.]

nem opkrævningen af stabiliseringslånet nåedes balance på det samlede statsbudget. Heri lå, at der med en højere økonomisk aktivitet var udsigt til et overskud på budgettet som helhed.

Det er dette, vi nu har oplevet i de sidste to år. Vi har i denne periode kunnet glæde os ved en meget stærk fremgang i produktion, beskæftigelse og levestandard; sideløbende hermed er der opnået en stærk forbedring af den finansielle stilling. Konjunkturopsvinget har først og fremmest påvirket statens indtægter og blandt disse især forbrugsafgifterne, som på tre år er forøget med godt 35 pct. Vi har endvidere fra i år kunnet se, hvorledes væksten i de skattepligtige indkomster har medført et større provenu af indkomstskatten. Også andre statsindtægter er blevet forøget som følge af den almindelige økonomiske fremgang; det gælder således statsvirksomhedernes overskud og afdragene på statens udlån. Virkningerne på statens udgifter har vel i det hele været mindre udprægede, men de er dog på enkelte områder slående nok. Jeg kan her nævne, at statstilskuddet til arbejdsløshedskasserne fra 160 mill. kr. i 1957-58 er faldet til under det halve i indeværende finansår. Vilkaerne på låne markedet har fremskyndet afviklingen af statsfinansieringen af boligbyggeriet, og nedgangen i statsgælden har medført et fald i renteudgifterne.

Det er værd at understrege, at denne styrkelse af statsfinanserne ganske overvejende er sket automatisk i kraft af den almindelige økonomiske fremgang, og det skyldes ikke nye finansielle indgreb. Tværtimod har vi i denne periode kunnet lempe skattepolitikken på en række områder. Jeg skal her bl. a. pege på de i 1957 gennemførte nye afskrivningsregler m. v., som i de første år — altså i de just gennemlevede år — måtte virke som en lempelse, nedsættelsen af satserne i indkomstskatten både i fjor og i år, nedsættelsen af formueskatten og lempelsen af nogle forbrugsafgifter, bl. a. motorbeskatningen. I samme tidsrum har man tillige kunnet tilbagebetale eller konvertere den bundne opsparing fra begyndelsen af 1950erne, ligesom der i disse dage finder en førtidig udlevering af stabiliseringsobligationer sted.

Virkningen af disse forskellige forholdsregler kommer bl. a. til udtryk i, at de samlede statsindtægter til trods for progressionen i beskatningen og den stærke stigning i det afgiftsbelagte forbrug kun er steget uvæsentligt stærkere end befolkningens indkomster.

Disse skattepolitiske afgørelser må ses i sammenhæng med udviklingen i udgifterne. Det økonomiske opsving har som nævnt medført mærkbare besparelser på flere områder, og regeringen har derudover bevidst søgt at holde igen på opgangen i udgifterne. Det viser sig da også, at de samlede statsudgifter til drift, anlæg og udlån siden 1957-58 kun er gået op i takt med nationalindkomsten. Nedgangen i boligstøttelånene og i tilskuddet til arbejdsløshedskasserne har bidraget til dette resultat, men i øvrigt forekommer det mig berettiget at hævde, at der i disse år er ført en ret tilbageholdende udgiftspolitik. En nøjere analyse viser, at langt den væsentligste del af væksten i statens udgifter er koncentreret på nogle ret få områder.

Et af de felter, hvor der er sket den stærkeste opgang, er udgifterne vedrørende uddannelse og forskning. De udgjorde i 1957-58 knap 650 mill. kr. og vil i indeværende år passere 900 mill. kr. En af årsagerne er naturligvis, at lønningerne er gået op, men der er derudover på næsten alle felter sket en betydelig udvidelse af indsatsen. Der er vist fra alle sider enighed om det gavnlige i denne udvikling, men det må ikke desto mindre være berettiget at anføre, at en så kraftig vækst i en tungtvejende udgiftspost på budgettet meget vel kunne have givet anledning til finansielle problemer, hvis ikke de økonomiske forhold havde udviklet sig så gunstigt. Vi må jo tillige erindre, at der ud over driftsudgifterne er medgået betydelige beløb til det omfattende byggeri, der er iværksat på dette område.

En anden betydningsfuld årsag til væksten i statsudgifterne er at finde i omkostningerne ved folke- og invalidepensionen, som i de sidste tre år er steget med op imod 300 mill. kr. Vi må her erindre, at folkepensionsloven først har fået fuld virkning i dette tidsrum, og at udgifterne i øvrigt er forøget både som følge af dyrtidsregulering og som en følge af det stigende antal pensionister. Ny lovgivning har derimod ikke